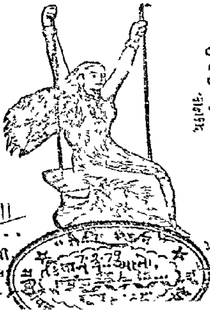
જયપુરની સુન્દરી
યાને
સુર્ય કુમારી.

લેખક:
ગણાભાઇ સોમેશ્વર ત્રિપાઠી.
પ.ટાળીકર.

પ્રકાશક.
નટવરલાલ બી. ત્રિવેદી.
કુમરાલ બજાર—નડીયાદ.

પ્રત ૪૦૦૦
સં ૧૯૮૩

ઇનામ રૂ. ૧૦૧   ઇનામ રૂ. ૧૦૧.

એકે એક કુટુંબમા વપરાયા બાદ સંપૂર્ણ સંતોષ આપનારા ધી કોસ્મોપોલીટન સોપ કું માં બનતા પવિત્ર જાનવરની ચરબી વીનાના ન્હાવાના તેમ ધોવાના સાબુઓ વાપરવા ખાસ વિનંતી છે. ઇંગ્રેજી બનાવટના સાબુઓ મ.રા. હરીકૃષ્ણ ફતેહચંદ નીવડયા છે. કીમતમાં ઘણાજ સસ્તા છે તેમ સદર સાબુઓમાં જાનવરની ચરબી સાબીત કરી આપનારને રૂપીઆ એકસોને એક કંપની તરફથી ઇનામ આપવામા આવશે એકવાર મંગાવી ખાત્રી કરવાથી ફરી એ સાબુઓને ભુલશો નહિ માલની ઉચ્ચતા એજ બનાવનારાઓનું લક્ષ્ય સ્થાન છે.

અમારી સાબુ જાહેરાત માટે ખાસ ઘડાએલા સાબુના બાચો.

(૧) ચંદન, (સુખડ) નવુ ગોટી બોક્સની કીમત રૂ. ૧-૦-૦
(૨) કેવો   ૧-૦-૦
(૩) ખસ (સુગંધી વાળા)   ૧-૦-૦
(૪) ખુશી હીના   ૧-૦-૦
(૫) ગુલાબ (ઉમદા કુટુંબો માટે)   ૦-૧૨-૦
(૬) વરીઆળી (શરીરની ગરમી નાબુદ કરનાર) ૦-૭-૬
(૭) કડવી બદામ (ખસ-ખુજલી માટે)   ૦-૧૧-૦
(૮) કપુર (કોમેરા જંતુ વિનાશક)   ૦-૬-૦
(૯) સર્વમ   ૦-૬-૦
(૧૦) નારંગી (ગોપન ગુહસ્થો માટે)   ૦-૫-૦

મેનેજર સી. એ. મહેતા ધી કોસ્મોપોલીટન સોપ
કંપની વાણા પોળ નડીઆદ.

સુર્યપુરની સુન્દરી યાને સુર્ય કુમારી.

ભાગ ૧ લો.

પ્રેમ પ્રવાહમાં ગરકાવ જાદુઈ જમાનો.

(હરીગીત)

પ્રેમ પ્રેમ બસ પ્રેમ જ પતો, પ્રેમે સદા તળબોળ છું
પ્રેમ પ્રભુના નમનોમા, રસે સદા રસબોળ છુ;
પ્રેમ ઘેલા પ્રવાશીની, પ્રેમ કથા આ ફાકડી,
પ્રેમ પ્રેમને પ્રેમ જ ખતો, એકુ છબી જયા વાકડા, ૨
તાપી તટે હુ એક દીન, પૂલ પર રહી જોતો હતો,
તીરકસ અને વળી તીરછી, નીચે નજર કરતો હતો. ૩
નાની મનોહર સારીકા, હૃદય મંદિર આવી, વસી
ભાન ભૂલ્યો એ પ્રેમમા, તટમા રહીને તે હસી; ૪
મલમલ તણે વસ્ત્રે વળી, તાપી મહીં ભીજાયલી;
યુવાનીથી ખીલી કળી, ના કળી દીઠી ચૂંટાયલી, ૫
અકુર જે યુવાનીના, ખીલ્યા મનોહર ફુલ શા,
વીક સાયલા ભાવો મહા, અંતર તણા અણ મૂલશા, ૬
કેલી કરી સખી સાથમા, મૂજ તરફ ચ્હેરો મચકોડતી;
કામ ઝરતા કટાક્ષમા, મુજ પ્રેમને રગદોળતી, ૭
કેલી કરી કહેતી હતી, અહી નીર મીનનો પ્રેમ જો,
જડતા મારી પણ ધન્ય છે, એ પ્રેમી મીલનનો પ્રેમ જો, ૮

પ્રેમી જીવનની યાદમા, મારમ જુવો ઝુરી મરે,
એવા મધુરા રસ ભર્યાં, પ્રેમી જીવન શું નહિ ત્રરે,
કળીઓમા કે પ્રેમ વીણ, દુ ખમા દુખી રીબય છે,
સ્વર્ગને પ્રભુ ના નાખશો, જ્યા જીવનઆમગ્રીઆયછે,૧૦
વિચાર્યું મે આ બાલીકા, તે નીચ મરકારે નથી,
આદર્શને ઉત્તમ જીવન, એ ગાળવાની છે નક્કી, ૧૧
મોટ્યો કટાક્ષે બોલ હુ, પૃથ્વી નથી આ વાઝણી,
અર્પો જીવન કો પ્રેમીને, દિવ્ય પ્રેમની કિંમતકરી,૧૨
નલ્લાન જે વિલાસમા, તે પ્રેમને વ્હાતી નથી;
સ્થળ પ્રેમીના જીવન તણા, હું હસ્તને સ્હાતી નથી, ૧૩
નયન અને હૃદય થકી, હુ લીન તેનામા થયો,
શું જોઉ છું શું બોલુછુ, વિચાર મન કૈં ના થયો;૧૪
સોંદર્યની પૂતળી જોઇ, દિલમા કૈં કૈં થાય છે,
તલસી રહ્યું મળવા અધીરૂ, મન અતિ મુઝાય છે. ૧૫
ગાહો તમે જે-જીવનમારૂ, હોંશથી સંતોષજે,
અળગો થઉં દિવ્ય પ્રેમથી, તો દીલથી ધીક્કારજો, ૧૬
ગોળથી અદકા ગળ્યા, મીઠા વચનમા ઝેર છે,
મોઢે મીઠું અતર અળગુ, પ્રમ નહિ એ વેર છે, ૧૭
કીસ્મત તણી ન્યારી ખુબી, એ દોષ કોનો કહો તમો,
ન્યારો વીધીનો લેખ જ્યા, નિહાળે શુ ફરશો તમો, ૧૮
વધુમા કહુ મે એટલુ, આ નાટકી સમાર છે,

સમજ્યા વિનાના જીવનને, સંસાર નહિ સો–સારછે, ૧૯
વટોળીયો વાનો ઉડયો, ચક્ષુ ભરાણી ધુળથી,
વમળો મહા મોજાં તણી, ઉછળી નગી તટ પૂલથી;૨૦
એવે અચાનક વમળમાં, સપડાઇ બાળા બ્હાવરી;
પટકાઇ વમળના ચકરમાં, બુધ્ધિ થઇ મૂઝ ગાભરી; ૨૧
પૂલે ચેઢી યા હોમ કરી, ભુસ્કો દીધો ત્યા નીરમા;
પ્રથમ આસે અક્ષિકા, દીઠી મજેની ખીરમા; ૨૨
કાષ્ટવત એ પૂતળીને, વમળથી ખેંચી લીધી,
શુધ્ધિ વિનાની સાબ્કિાને, તટપર સૂકી દીધી, ૨૩
તારક/ અટૂલ હું હતો, પાણી તણો પોરો ખરો;
બચ્યો બચાવી બ્હાવરીને, ઘા સુળી સારો સર્યો, ૨૪
કાદવ મહીં કચરાયલું, કુમુદ પ્રફુલ્લ કયારે થશે,
મૂર્છા મહીં ઘેરાયલી, મુઝવણ પ્રભુ કયારે જશે;૨૫
ઉપચાર સાદા બહુ કર્યા, બે ભાને બોલી બ્હાવરી,
શ્રાપ ભ્રષ્ટ હું ગોપીકાને, કૃષ્ણ ગીતા સાભરી; ૨૬
કૃષ્ણ કાળો કાનુડો, બસી બજવતો સાથમાં;
પ્રાણી ગ્રહણ જે હાથે થાયે, હાથ લીધો તે હાથમાં, ૨૭
સ્વપ્ને અમારાં પ્રેમ લગ્ન, કૃષ્ણ સાથ કગાવીયા,
સખીએ અમારા નામને, ગધા કૃષ્ણ ઠરાવીયાં, ૨૮
પુલે બીછાવી સેજ ત્યાં, મહાલ્યા શયનની મોજમા
હું પ્રેમ ભીની હંસણી, એ રાજ હંસના ગોદમાં૨૯

મનથી મન મારૂ પ્રેમથી, સહજમા પીગળી ગયું
દૂધમા ભળે જેમ શર્કરા, ત્યમ સંગમા તે ભળી ગયુ -
એકાન્તે વીતેલી ભાવનાઓ, કામ ઘેલી ગણાય છે,
આ પ્રેમના ગન્ધાવશી, જાદુઈ અસર જણાય છે, ૩૧
અજબ ખુમારી પ્રેમની, અંતર મધ્યે આવી વસી;
રસ ભાસ થઈ પ્રીય પ્રેમમા, મિઠી મધુરી હું હસી, ૩૨
કલ્પના વિનોદમા, પીયુ મુખ મલક્યુ તે સમે,
ચાવતા જે પાન, તેનો, રંગ ઉડયો તે સમે, ૩૩
ઉડયો અચાનક મુજ પરે, કંચુકી ભીંજાણી તહીં,
પ્રસરી સુવાસ અમૃત તણી, રસબોળ હું ત્યા થઈ રહી, ૩૪
મે કર્યું જે આખનો, ઉપયોગ રૂડો ઠીક થયો,
તમતમ થતી આ કંચુકીનો, મોહ રૂડો શુ થયો, ૩૫
અણુ સુધ સુવાની ભર્યા, સુવર્ણ કળશો શુ દીઠા,
નજર ભર્યા રસભરા થઈ, અરૂઠા કયા સ્વાર્થ દીઠા, ૩૬
મગ તૃષ્ણાથી તરસ છીપી, શુ વેણુ પીન્યે તેલ છે,
પાણી વલોવ્યે નીકળે નવ, માખણ નહિ એ મેલ છે, ૩૭
નયન લટકે મુખ મટકે, ઠેક શુ આવા થયા,
ભુરકી થકી ભરમાઈ ત્યા, વિતક શુન્યથી શુ ગયા. ૩૮
સ્વાતિ અમૃત બીન્દુ કહો તથા ચાતકની જાગે,
ઘન કેશરી આ ગી તરુ અને ખાયન કહો શું થયે ૩૯
નીર બાજુથી નીતરું દેખ સમાન કરી હું ગેહમા,

મારગડે રગડો શું સ્યામા, ફીસીયારીના આ હેજમા, ૪૦
રસીયો રીસાય તે સમે, ખોટાં વચન કહ્યાં મને,
ક્રોધે ઝરેલી આંખડીથી, મેણા સહ્યા મેં તે સમે, ૪૧
દર્શને ચીત્ત હરાય છે, ને સ્પર્શે હણાયે બળ બધું,
સંભોગથી વીત્તવીર્ય હરતી, રાક્ષસી તે હું કહું, ૪૨
ક્ષમા કરો મમ વાસનાને, મલીનતાએ હરામ છે,
પતિત દેહથી પતિત પાવન, પ્રેમને પ્રણામ છે, ૪૩
આલ્યા રિસાઇ ગોદથી, મમ પાસથી છટકી ગયા,
વીર હીણી હું ત્યાં મુઝતી, પીરુ ક્યાંગયા કે ક્યાં ગયા, ૪૪
રૂદન કરી સ્વપ્ના મહીં, જાગૃત થતાં દીઠી તને,
વ્યાકુળ મન મારૂં થયું, એ શુ હશે સખી કહે મને, ૪૫
મૃગજળશા સ્વપ્ને તરંગો, જુઠા મધુરા એ દીસે,
ચુંવાનીથી દીવાની થઈ, ઉંડે વિચારો તે વીસે, ૪૬
સ્પર્શ તારા અંગનો, આક્રાન્તથી તો થયો હતો,
આયુષ્ય લાબે તું બચીછે, જીવ નહિ તો ગયો હતો, ૪૭
બચાવનારી વિભુતીનો, ઉપકાર માની શરણ થા,
એ જીવનની થા બેલડી, થા તું ભલે ત્યાં મરણ હા, ૪૮
જીવન અર્પું છુ તેમને, પણ આશ ઉન્નતિની નથી,
વિક્રયથી રક્ત ચુસનારા, વિક્રય કરશે એ નકી, ૪૯
પિતા - પિશાચી વૃતિએ, ભજનાર છે કલદારને,
અરંકી નિશ્ચલ ટેકી છું, માન્યા પિયુ દિલદારને, ૫૦

ટાવર સામે રોડ પર મોતી ગલી ત્યાં આવજો,
પત્રિકાલખીશકુમકુમતણી અંદેશો મન ન લાવશો, પર
તારદી બાદલ ક્ષમા કરો, હું જાઉં છું તમે આવજો,
હૃદય મંદિર પધરાયલા, મમ દેવ સંદેશો કહાવજો, પર

કલદાર ભજતો નર પિશાચ પીતા.

(હરીગીત)

મોતી, ગલીની અટારીએ, જની સુરત બેઠી હતી,
ઝુપા ઝુપા નિશ્વાસથી, ડુસકાં દઈ રડતી હતી, પ૩
ત્યાં થઈને જોતાં જતાં, લેઈ અનુપમ સુન્દરી.
વપમાં વારી ઝંખી રહી, સત્યાગુણી શી સુન્દરી, પ૪
ગદેશીની યાદક હતી, પહેરવેશ દીસ આદીના,
સદેલાણી હતી શરીરની(મણ)શોભા નજ્યાભરણાદીનાપપ
સુતર તણા તેજનું તણે, ત્યાં રેંટીયો પાસે હતો.
સુકાની સત્યાગ્રહના, મહાત્મા તણો ફોટો હતો. પ૬
તેઓ બની કે દેવીની, દયા નણી સુની હતી,
મનિષ્ટ રીતિ ટળાવવા, મહાત્મા નરરૂ સુની હતી. પ૭
સંપદની અપુરીને. કેટલાક સિંપાદાર છે,
સુરંકુમાનીને હૃદય જ્યોતિ નણો ચમક રહે, પ૮

પુષ્પલત્તાની વેલડી, ચંપા કળી ખીલી રહી.
જાણે ગુલોના અર્કની, સુવાસના પ્રસરી રહી; ૫૯
ખીલ્યાકમળસમછે યુવાની, મુખ પુનેમનો ચંદ્ર છે,
અમૃત સરીખાં વેણ મીઠાં, અંબુજ દલશાં નેણ છે, ૬૦
નાનકડા પોયણ સમાં, કદળી જંઘાના પાય છે,
નખશીખ શોભા નીરખતાં, કરેણુ કાંખી કાય છે, ૬૧
ખંજનસમી ચક્ષુ ચપલતા, ઉદર ઉપર વળી ત્રિવળી,
કનક કળશ ઉર ઓપતાં, ગ્રીવા કપોત સરી ખડી, ૬૨
રસીયા હ્રદયના રસ મહીં, લુબ્ધ થયેલો હું હતો,
લોચન તણે લટકેલોભાનાં, એ સોર્ંદર્યને જોતો હતો, ૬૩
લોચન મનનાં ઊંગડા, જાણે અંતર તેને વસી રહ્યા,
ચેન નથી મનમા કયમતેને સુખના દહાડા શું વહ્યા, ૬૪
મનૂમારે પણ એમજે થાતુ, કેવી સુન્દર સુન્દરી,
રસીક રસભરી કળી સુન્દર, મધુરં મધુરી સુન્દરી, ૬૫
દિલ્બર જીગર તું જપર દિવાનો આ ભ્રમર ભટકી રહ્યો,
પ્રીતિ કળીની ડાળી પર લાલચ ભર્યો લટકી રહ્યો. ૬૬
શીકસ્લેસ વેલી ભોળી ભામા, ખસ પ્રેમને ભેટી પડો,
મીઠી પરિમળ પ્રેમની, આપી હ્રદય રાજી કરો, ૬૭
અવલોકતાં સ્થિતિ ખરી, મમ હ્રદય પીગળી ત્યાં ગયું,
નસીમ તણો જુલમ હશે કે શુ હશે તે જોઉં હું, ૬૮
પાસે જઇને પૂછતાં આઘાત હ્રદય તેને થયો,

ના આવશો ના બોલશો એ બોલ મુજને ત્યાં કહ્યા, ૬૯
દુઃખો તણા ડુંગર ઢળ્યા, તેથી જરી બ્હીતી નથી,
[illegible] કેરે હાર જાતાં, ધીરજ હૃદય ધરતી નથી, ૭૦
મન માનેલો પીયુ હૃદયે, તેહને વરવું હતું,
પણ ભાગ્ય ફોડવું લોભાનું, કિરતારને ગમતું હતું, ૭૧
માનસ સરવરનો મોતીને, હંસ વીના કોણ ચરે,
ચંદનને કાપો કે બાળો, સ્નેહ સુગંધી નહિ હરે, ૭૨
દીકરી ગાય દોરે ત્યાં જાશે, ટંક બીચારી શું કરે,
આધાર એક કીરતાર તણો, આશાએ પૂરણ કરે, ૭૩
કાંટા તણા ઝાળાં અકારા, કાઢું શી રીતે કહો,
પૈસા તણાં પૂતળાં ઠગારાં, શા રીત મન માને કહો, ૭૪
ક્રૂવે ઉતારી વરત વાઢે, બાપ તે શા કામના,
વિક્રય કરી પૈસા ઠિકાવે, બાપની એ નામના, ૭૫
દિકરી તણે પૈસે કુશળતા, તેમના હૃદય વસે,
પણ જાણતા ના તે જરી, શ્રાપે જડામુળ મૌ જશે, ૭૬
સાચવવું શી રીત કહો, શિયળ એ દુઃખ થાય છે,
જાણુંછું મુંઝ દુઃખછાંયડી, ઘટમાળ ફરતી જાય છે, ૭૭
લિલામમુજ કલદારમાટે, પુણ્ય પરવારી ગયુ,
ભાવિ ભુલાવે દોષથી, પિશાચ હૃદયને શું થયું, ૭૮
બાળા પણે માતા મરી, છું નાવડીના રાજમાં,
બાપ પણ વેરી થયા, ના જોતા સુખ ક્યા તાજમા ૭૯

હું જાણું છું દુઃખી નહિકો, ન્યાય પ્રભુનો એક છે.
પણ પાપ મારૂં પૂર્વનું, પ્રગટ્યું કહો આ એક છે, ૮૦
કરૂણા જનક કથનીસૂણી, મુજ આંખમાં અશ્રુ ભર્યાં,
બહેન સહનની મુર્તિને, દુઃખ દેવા પ્રભુને શું ગમ્યાં. ૮૧
ઓળખ્યા મેં ઓળખ્યા પ્રાણ પીયુ તમે તેજ છો,
તાપી તટે ઉગારી હતી, દેવાંશી સ્થુળ એજ છો, ૮૨
હું તમોને ચહાઉં છું ન્હાવા તમો પણ છો ખુશી,
અંતર તણી આશીષસ્યો, ગતાવશો ના ના ખુશી, ૮૩
ઉપકાર હૈયે છે તમારો, સત્ય વચન આ માનજો,
હું માગી લઉં છું એટલું, આ જાન તમારો જાણજો ૮૪
પાપી પિતા મારો બન્યો, સમ રક્ત ચુમતા જાય છે,
નફ્ટ માવડી માત નાશી, આઘાત હૃદયે થાય છે. ૮૫
છું પ્રાણ પ્યારી આપની, ઉપકાર ભુલુ ના કદી,
પીયું પ્રાણ પ્યારા, આપછો, શરમાવશો ના કૈંવદી, ૮૬
દાસી થઇ ચરણે ઢળી છું, હુકમ તમારો માનવા;
છે આપની આ જીંદગી, માલીક છો જીવાડવા, ૮૭
શરણે તમારે હે પીયુ, છે આશ અંતરમાં ઘણી,
આ દગ્ધ થાતા હૃદયને, પરવા નથી સુખ દુઃખતણી, ૮૮
કલદારના ભજનાર સાથે, લગ્ન સ્વપ્ને નહિ કરૂં,
માનવાની મ્હોત મીઠું, લેશ પણ હું નહિ ડરૂં, ૮૯

પાપી પિતા મમ રક્ત ચુસવા, લિલામમાં ના ફાવશે.
ક્યાં જાણે છે કે દિકરી, એ દોઢીયે ન વરાવશે,
તાગી તટે જે બોલ બોલ્યા, શું તમે વીસરી ગયાં;
પ્રતિજ્ઞા પાળવા પ્રેમનીશી, શું તમે દુ:ખી થયાં:
દુ:ખો તમારાં ફેડવાં એ, ઉપકાર મારો કૈં નથી
ફરજ અદા કરવી રહી, આ જન્મના જીવન થકી
લીલામથી વેચે પીતા એ, મોટા દુ:ખને ટાળશો;
ફરી સેવીકા પોતા તણી, બોલ્યા વચનને પાળશો,
ઉગારવા વિલંબ થશે તો, વિયોગ થશે આ સ્નેહને.
પ્રાણ પટકી ઝેર ખાઈ, બળવું પડશે દેહને;
શ્રવણ કરી રહ્યો સહું, ભીંજાવતો નયનો જળે,
શું પ્રેમ નિશ્ચળ તેહનો, સત્યા સ્ત્રી શું ના કરે,
રે ટીચો હેગ્નીષ કાતી, સ્વદેશીને ઉતેજતી,
આવકીનાં સાલ પણ, ભાષણોમા તે જતી;
ગુણો અગણીત તેહનાથી હું, પ્રેમમાં પલટાઈ ગયો;
પ્રેમગ્રંથી પ્રણયીની જોતાં, હું ઘણો વિસ્મય થયો,
આવે તો છો આવતા, ના લેશ તે દરકાર છે,
જાતીમ થઈ શું જોર કરશે માથે મહા સરકાર છે;
સરકારના કો કાયદામાં, ક્યાં કહ્યુ વિક્રય કરો,
બાળ લગ્નને વિક્રય થકી, આ હિન્દનો બસ છે મરો:

લગ્ન પ્રિતીના કરાવે, દયાળુ એ સરકાર છે,
રેશે ગળા દિકરી તણા (એ) પીતાની ના દરકાર છે,૧૦૦
દર ધબકયો આવતા, લેશ તમે ડરશો નહિ,
પેશાચના કૃત્યો તણી, બીકથી જરાબ્હીશો નહિ,૧૦૧
એકાંત સમય કેવો હતે, ના ભાન મુજ દીલે રહ્યું
મતાઇ સઘળી વાતનું, ઝોકડું નીચે જઇને કહ્યું ૧૦૨
એટલે તે આવતા જો, તા મને ઉકળ્યા ઘણું,
અભાગણી તુ ભૂલને, ખોટુ બોલેછે તે તણું,૧૦૩
કલંક લગાડી કૃળને, તુ જીવવા આશા કરે,
ખીસ્સે મૂકીને બાપ, તુ મનોરથો શાશાઘડે,૧૦૪
ધિક્કાર, છે ધિક્કાર છે, દિકરી તને ધિક્કાર છે,
પાપીતાના પ્રગટયા હતે, તુજ કર્મને ધિક્કારછે,૧૦૫
એક નહિ પણ ચાર સાથે, તુજને પરણાવશું,
નાખી કુવે, લઈ દોડીયા, ને દુશ્મનો હસાવશું, ૧૦૬
કુળની મોટાઈ તણી, ના ભાન તુજને છે જરી,
જાતિલાની નાદ ગળી, શીગીત કરવી કેં ગળી,૧૦૭
પટલાઇ છે મુજ બાપની, હું જે કરૂ તે થાયછે,
ન્યાય કે અન્યાયથી જો, ખીસ્સા કેવા ભરાયછે,૧૦૮
કલદાર ? ભરા કલદાર, કલદાર પ્રભુ છે માહરો,
દુનિયા બધી કલદારમા, કલદાર એકછે તાહરો, ૧૦૯

પ્રામેશગીઆ ચેકતારો, વટાવવો હવે રહ્યો;
કે ચાલશેના તાહરૂં, એ બોલ બાપે ત્યાં કહ્યો ૧૧
નફ્ફટ હરામી જાત તાહરૂં, મોટી ઉછેરી કમા કરી;
બાટ્રકેલને છટકેલતું ઊગી હૃદયની છે છુરી;૧૧
મેં કહ્યું જે બાપ થઈને, બોલડ ત્યારા શું ઝરે,
કુર પીણુ કાળાં કૃત્ય કરવા, મન તમારૂં શું ચહે; ૧૧
કલયુગના એ બાપ કેવા, સાપ થઈને તે ડસે;
ડસતાં દુહિતાને નફફ્તા, ધિક્કાર એનાં જે હશે,૧૧
કલદારનો પિશાચ આ, બોલે ઇશું મુખથી અરે;
અશ્રૂ ભર્યાં મુજ આંખમા, શું કષ્ટ છે કન્યા પરે,૧૧
ગરમી વધી ગુસ્સા તણી. હું બોલ બોલ્યો એક ત્યાં;
“ઓ મૂર્ખના સરદાર શું, બોલેછે” એમ બોલ્યાજત્યાં૧૧
ચસ્કેલ આવ્યો તું અહીં, મમણાળાને ફસાવવા;
ના શર્મ તને કૈં આવતી, ચાહે ગળાં રેંસાવવા, ૧૧
બદે કર્યો ઘણું તું બોલમાં, તુંરાટ ડાંપણ વાળશે;
જા કાળુ મુખ કરી તાહરૂ, બુધ્ધિ ફરેલી બાળ રો;૧૧
બોલશો ના કૈં જરી હું, ભવીષ્યનો જમાઇ છું;
કલદારીયા ચાહો તમે, એ નફ્ફટથી સવાઈ છું; ૧૧
કુમાગીનો હું હસ્ત માગું એ વિનંતી હૃદયે ધરો;
દિકરી તમાની છે ખુશી, સુખી થાવા કરૂણા કરો,૧૧

પ્રિન લગ્ન એ સુખી થાવા, સુકાન છે એ માનજો,
હુ માગુ છુ બસ એટલુ, સુખી થશે એ જાણજો, ૧૦૦
ગળી દાન આપીશ દેહનુ પણ કન્યા તમારીને વરૂ
ભીષ્મ પ્રતિજ્ઞા મારડી, આશા નકામી નહિ ધરૂ, ૧૦૧
અધાગ આવ્યા આખમા, હુ બાળ પેઠે રડી પડયો
રેમરેમ બસ પ્રેમ કરતો, બે ભાનમા હું ત્યા પડયો, ૧૨૨

હજારો નાગશામાં છુપાએલ અમર આશા.

ત્યા જીવન ગાળી ગઇ, રોતી રહી હુ નર્કમા
ખી દેખી નીજ બાળકો રોતી સદાએ સ્વર્ગમા,
રૂ નહિ કો છે નહિ, મારૂ જગતમા છે નહિ,
માલમ બધી છે આધળી, ત્યા હાયમારૂ કો નહિ,૧૦૩
વાર્થી બધો સસારઆ, કોઇકોઈનુ ના છે નહિ
ગણ્યા વગરના પીયુ મારા, તે વીના કો છે નહિ, ૧૦૪
નિયા બધી દુશ્મન થશે, મુજ બાપની પટલાઈમા
આયુષ્ય દોરી જીવાડશે, વિજય તણી નફ્ટાઈમા ૧૦૫
મનો તતૂ અમારો, પ્રભુ તમે ના તોડશો,
રેલ કુભ અમૃત તણો, નિર્દય થઈ ના ફોડશો,૧૦૬
ય પડેલા ઝખ્મને, શી રીત ટાકા મારવા,
પીણ દુઃખ કરનારને, શી રીતપ્રભુજી બાળવા ૧૦૭
ક એક રસ્તો એજ છે, કે દાવ ખેલુ ખેલમા

કન્યા વનાવુ કૂળડી, કદ દવાવુ દેલમા, ૧૨૮
લીવલ નાણા લઇ અવળા જઈશ પીયુમા ઘરે
એજ લગ્ને પાળી ગ્રહણ, પીયુ માથથી કરવુ ખરે, ૧૨૯
તૈયારી સૌ કરને પીયુ, દુખી હૃદય સાંઝુ અરૂ,
ઉપકાર બદલે હુ સમર્પણ, વર વરૂ તો એ વરૂ ૧૩૦
લાજ રાખો હે દયાળુ તમ તણો આધાર છે,
આશા અતરની પૂરી, કરનાર જગદાધાર છે, ૧૩૧
શ્રીકૃષ્ણ તુ સાંચો સગો, બીજો પીયુનો પ્રાણ છે
ગળીદાન હૃદયથી આપતા, એ પ્રાણપર કુરબાન છે, ૧૩૨
કુરબાનીના એ હૃદયપર, કુરબાન પ્રભુ કરાવજો,
એનેનો ગ્રથી સ્નેહ નીચે, કૃપા પ્રભુ વરસાવજો ૧૩૩
થાકી પીતાના પાપથી, બાચઢ દય ગુ આવજો
મગરૂ હવે તો ભાગ ખીજે, ભાગ બીજો માગજો ૧૩૪

નિર્દોષપર ઝઝુમતા ગયતાના ચકરે ગિરફતાર.

જે શુધ્ધ થઈને ત્યા પડયો, કે સર્વે ત્યાથી જતા રહ્યા,
કુમારી વાયુ દાઝતી તેને, કટુ વચન કહ્યા, ૧૩૫
કરતા તણા કોપે થકી, ત્યાથી તેને કાઢી મૂકી,
અરકાવી બાપે બાગ્રુને, બાગી સાદમ ત્યા દીધી, ૧૩૬
જાળી ન્હી નિશ્વાસ નાખી, દુખી થઈ ત્યા તે રડ,
દાય પ્રભુ દુખીયા ઉપર, દુ.ખો ગાવીને કયા પડે, ૧૩૭

જાગ્રત થયો હું જે સમે, ચેતાવ્યો મૂજને દુઃખથી,
મમકાજ દુઃખ વેઠયુ ઘણુ, પ્રભુ બચાવે દુઃખથી, ૧૩૮
છે ક્ષણ ભંગુર દેહ આ, દુઃખઓ પ્રભુના ખેલ છે,
આજે કે કાલે પલટાશે, દુઃખો સહેવાં સ્હેલ છે ૧૩૯
સાધુતણી વિભૂતી છો, દુઃખ દિલમા જપતા રહો,
પરકાજ આયુષ્ય આપતું, મહાત્મન હૃદય અમરરહો,૧૪૦
શુધ્ધ અને નિષ્કામ હૃદયે, કાર્ય ધર્મ કદાપી નહિ ચૂકે,
મો ગર્વને ત્યજી દઇ, ઉપકાર કર મૃતી કહે. ૧૪૧
દિપને .. પતંગ કેરો. બુરો મહા વિયોગ છે,
ચંદ્ર અને ચકોરીનો પણ, બુરો પ્રેમ વિયોગ છે,૧૪૨
પંકજ અને અલી પ્રેમને. દુઃખ દેતો વિયોગ છે,
સારસ વિયોગે ઝુરતા, જીવનસમ ત્યેં વિયોગ છે ૧૪૩
મારે પીયુના સ્થુલનો, પણ ચોજ એ વિયોગ છે,
વિયોગ છે બસ પીયુથી, વિયોગ છે વિયોગ છે,૧૪૪
સાંકળ તણો ખખડાટ થાતા, જાણ્યું મેં આવી પ્રીયા
પ્રીયા તણી દીઠી નહિ, શયતાન ઉભા ત્યાં રહ્યા.૧૪૫
સમજશે કે નહિ જરી, હજીએ સમય છે તાહરો
તરછોડ દુહિતા ત્યાગને, અધિકાર તે પર માહરો.૧૪૬
મહારાજ એક શયતાનમાથી. બોલ્યા વચન શીક્ષાતણા પ
માની જાગો ઝુરણા દુઃખો સહુમે શીર ઘણા ૧૪૭
' હુ ધાન્ય ભક્ષણ કારણે, નિવાસ કુઠાર્મે સદા.

કુપુત્ર પેઠે નિપજ્યો. જરી. ક્રોધી કર્મે પ્રેમદા. ૧૪
બાળા પણે રંડાય દુહિતા. આવી નીચ સેવા અંડી.
પાવક વીના એ ખટ દહે. નર દેહનેરે હરઘડી. ૧૪
બંધુ ભાવ નિજ હૃદય રાખી અભીમાનને વણસાડજો.
બુદ્ધિ. ફરી; નીચ સમજે એ કર્મ કુડાં માનજો. ૧૫
દ્વેષ. નિંદા. ચાડી ચુગલી. નીચકૂલ સમાન છે.
મોટા થઈ વિસર્યા વિવેક. તેથી નહિ કલ્યાણ છે. ૧૫
જીવ્યાને ના જીવ્યા સરખા નીચ શ્વાન સમાન છો.
પરહીત જાલવશો તમે તો. તો ખરાજ શ્રીમાન છો.૧૫
કરપીણુ કૃત્યે બલવાન થઇને. બન્યા મહા વિદ્વાન છો.
શું જોઇને શ્રીમાન પડ્યા, અવગુણ અગણીત ખાણુછો:૧૫
શું જોઇને સૌ જોઈ રહ્યા, આલો ગળેથી રેંસવા.
ઝેરવેર લઇને કરો. નહિ દે સુખે એ બેસવા.૧૫
મુશ્કે, ટાટ બાંધી તેને; નાખો ઉંડી ગોઝારમાં.
એ દુઃખમાં છો: સબડતો, મરશે વળી એ પ્યારમાં૧૫
ધનરાયનાં સૂણી. વચન, ઝંકડ્યો પિશાચો એ મલી.
નિશ્ચલ અને ટેકી હૃદયે; શીશા સહન ત્યાં મે કરી:૧૫
શીરક્તાર શું કામ કરતા, મારી નાખો મૂજને.
રક્ત ચુસો સૌ મળી, ને વેચો દિકરી દેહને. ૧
ગમતી નથી હબર મને, ચિતા મારી ચેતાવજો.
દિકરી તમારી માટ મારૂં. બળી કાન અપાવજો. ૧૫

આધિ. ઉપાધી. વ્યાધીથી, હું મુક્ત થાવા ઈચ્છતો
મુવા પછી પણ છાતીએ. એકભાર તમ દિકરી તણો.૧૫૯
નયન તણી જ્યોતિ હતી. મૂજ હૃદયમાં એ દીપશે.
મુવા પછી પણ જ્યોતિ એ. અવતાર બીજે ઓપશે. ૧૬
કર્મ મારૂં ફેરી વળ્યું છે. ભાવિ બન્યું છે હાસ ત્યાં
રક્ષા થશે મમ મરણ પછી. દીઠી ઉડેલી રાખ જ્યાં ૧૬૧
કોખો બળ્યા છે જે સ્થળે. રંકો અને વળી રાય સૌ
સારીને શીખ દે છે એ. જાવાનુ તેતો જાય સૌ ૧૬૨
દુશ્મન -થયા હવે ચેતશો. વિક્રય મમતને ત્યાગ શો
રકે મડાવે મમતએ, શો જવાબ પ્રભુને આપશો.૧૬૩
કરૂણા જનક કથની હવે. ભાગ બીજે અટકી રહી.
બાળી રહી મમહાલ જોતી. પ્રાણ ત્યાં પટકી રહી. ૧૬૪
રપીણુ કૃત્યો થાય છે, શાં તે હવે બાકી રહ્યાં.
રોક્યો અને થાકી કલમ. અશ્રુ સજલ આંખે વહ્યાં:૧૬૫
એક બીડી પાનની ને. ચા પ્યાલો તૈયાર છે.
થાય આપવા પ્યાલાને. આ જીગર બસ હકદાર છે.૧૬૬
વાચન તણા બસ પ્રેમનો. પ્રવાહ વહાવવા માગજો.
ભાવજો બાળ માગજો. વાચક વિહારી આવજો ૧૬૭

———oo———

અપૂર્ણ

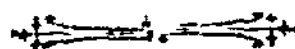
શ્રી મહાલક્ષ્મી પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં ગીરધરલાલ પ્રેમચંદ શાહે છાપ્યું રીચીરોડ બાલાહનમાન-અમદાવાદ.

શ્રી પરમાત્મને નમઃ

અર્જુન ગીતા, ધર્મ ગીતા

તથા

વડો હુકો.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

શાહ પુરૂષોત્તમદાસ ગીગાભાઇ

હોલસેલ સ્ટેશનર, બુકસેલર એન્ડ પબ્લીશર

ઠે૦ સરાફ બજાર—ભાવનગર.

સંવત ૧૯૭૯ સન ૧૯૨૩

આવૃતી ૨ જી પ્રત ૨૦૦૦

ભાવનગર-ધી "વિદ્યાવિજય" પ્રેસમાં

શાહ. પુરૂષોતમદાસ ગીગાભાઇએ છાપ્યું.

કીમત એક આનો.

અર્જુન ગીતા.

અરજુન ગીતાનો અર્થ એ છે જે અરજુન તે પાંચે પાંડવ માહેના એક ભાઈ હતા તેમને શ્રી ભગવાન સાથે સગાઈ તથ મીત્રાચારી હતી પછી અરજુન એક દિવસે લડાઈ ઉપર ચઢયા. ત્યારે શ્રી ભગવાનને કહ્યું જે ગીતા એટલે જે ધરમનો મારગ જેથી સુજ પડે તેવો સાર કહી સંભળાવો ત્યારે શ્રી ભગવાને અરજુનને ગીતાસાર કહી સંભળાવ્યો તેથી એ ચોપડીનું નામ અરજુન ગીતા પાડયું ને તેને ગુજરાતી ભાષામાં કવિતા દોહરા ચોપાઇ કહેલી છે લોકોને વાંચવા સારૂ લખી છપાવી છે શ્રી ગણે-શાય નમ ॥ શ્રી ગુરૂભ્યો નમઃ ॥ શ્રી શારદાએ નમઃ શ્રી ગુરૂ અતાપે ગાઈએ ॥ કીરપા તે સાધુ જન ॥ પરિબ્રહ્મ મારો આત્મા ॥ અરજુન સુણો ગીતા સાર પાંડવ એક અરજુન તે એમ બોલ્યા ॥ સાંભળો વઇકુંઠ રાએ ॥ એક સાર ગીતા કહો સ્વામી ॥ જ-ગતનો મહીમાએ ॥ ત્યારે શ્રી હરી એમ ઉચરે ॥ અરજુન ધરજો મન ॥ એ સાર ગીતા સાભગે અવતાર તેનો ધન્ય અરજુ૧૦ ॥ ॥ ૩ ॥ ચઉદ લોક તે વશ મારે ॥ બ્રહ્મ ડ કેરો ભાર ॥ ધન્ય મારા દાસને ॥ મને રાખ્યો રૂદીયા મોઝાર ॥ અરજુન૦ ॥ ૪ ॥ જળ મધ્યે જેમ પદમની તેને, પરસે નતી લગાર, તે ચહેન મારાભગતનેમુને

ચાસ તે દુષ્ને વિદારીયો, માહરો રૂદે લીધો દાસ અરજુન ૩૨ ધરૂને દુઃખ પમાડીઓ વળી કાહાડીયો વનવાસ તે બાલ કઉપે હુ સે વધ કર્યો, ધન ધન મારો દાસ અરજુન ૩૩ ચંદ્રહાસ્યને હુ- રીધર રાજા, ભગત મારા તેહ 'વીપ્ત પડે નહિ વિસરે મહારદ મસ્તક મુગટ તે. અરજુન. ૩૫ સુધનવાને નાખીઓ ' તાતી તેલ કઠા માહે માહરા દાસને ઉગારીયો હું સમજે આ તાંહાઅ્ અરજુન. ૩૬ દરૂતીના પશુ કહાડીઆ તારે પાસ હતો તું માહરી પાસને વેરા પડી 'વ્યાકુળ થયો હુ અરજુન. ૩૬ પાંચાલી તાકા પરભવી પામે હતો વીર માહરી દાસને મે પુરીઅ અભિષેક નવાડું નીર અરજુન. ૩૫ એક હોલીએ કઉતક કીધું લીધું મહારૂં ૨૫, રાજની કન્યા પરણાવી પરાણે કોપો ભુપદ અરજુન. ૩૬ મેં તહાં જઇને શું કર, મહારૂં તેજ મુકું પર- લ પરીને તો કરૂં મહારૂં બરદ પાલુ વદિ અરજુન. ૩૭ અજામેળ મળ્યો પાતકી, નાપકી ગુણુકા જેહ, સમરણુ કરતા માહરી, વૈકુઠ પેતી તેહ અરજુન. ૩૮ ગજ ગ્રહ્યો જ્યારે મગરે ત્યારે લીધું માહરૂં નામ, એક કરતુ બેહુના અંતર સીધા અરજુન. ૩૯ હું ને માહરા ભગતમાં, અંતર નહી લગાર માહરા ભગતને ઓળખે નહી તે ભુન્યો સંસાર અરજુન. ૪૦ માહારા ભગત સુખીએ હું સુખી દુખીએ તો દુખીઓ જાણુ, મારા

હરી ગુણનો નવ લહું પાર, માગુ નામ તણો આધાર ન
થકી અધરમી તરે, તાગે મહા પાપીએ તરે ૪ .

દુહો.

સેહજ ધણી જે શેપને દશના શેદેતર મુખમાંડે અનેક
લગી તે જપે, તોએ નહી હુગી- સપના માંહે ૫ શંકર કહે
વરણવું, ને ગુણ રટનાં ગોક અને વિચારીને .ચાલ્યું વલી
હતુ વીવેક. ૬ ભોલે ભાને હું કહું ગોવીંદના ગુણ, ગાવ શે
સેવા જદુ ફળસે. દયા કરે ગોપાળ ૭ સુર વન્જે ધરમરાજ
તે સેવકને ઉપદેશ કથા શ્રવણે સાંભળે તે સરવે હું બોલીશ.

ધરમ વચન ચોપાઈ.

કહે ધરમ સેવક સાંભળો આદિર માગી વ્હેવા નૃપોનાં મરતાં
જાઓ વેગે ફરી; દુષ્ટ આતમને લાવો હરી ! ૯ હરી ભેજન
નીરધાર તેને નવ દુઃખ કરગો લગાર, તે વૈકુંઠ પામશે તો
જાશે, તે દીસે ૧૦ કહે સેવક દીસા આધાર એક મને ઉ
વીચાર, હરીજન તે કેમ જાણીયે તારે ધરમ ગાગે વાણી
પ્રથમ કરે વામનુની સેવ જે જે નારાયણ દેવ વચન વી
ચીત ધરે તે ઉપર અંત આદર કરે ૧૨ જેને હરી સાથે સનેહ
લક્ષણ કહીએ તેહ પતીવ્રતા જેને ઘેર નાર સતવાદી જેનો વી
૧૩ ભુખ્યાને સંતોષે જેહ ભક્તિ લક્ષણ તો કહીએ તેહ ગ

કરે સેવાથ મેદિરમાં પુજે સીત્તરાપ ૧૪ દ્વારકા તરફ જાઓ
હુ ભગતી મારગ ને જે, શેવે સદા સાળીંગરામ, એક મને લે
રીનું નામ, ગોપીચંદન લવિંગ જેહ, ભકિત લક્ષણ તો કહીએ
૧૫ તિલક કરે હરીચંદનસાર, ચરણોદક પર પ્રીતી અપાર
શ્રી કીરતન શુ રાખે નેહ, ભકિત લક્ષણ જાણીએ તેહ ૧૬ જે
સણુ પાળે ખટકરમ એકે મને આરાધે ધરમ સકાકાર સતોષી
હ ભકિત લક્ષણ કરીએ તેહ ૧૭ સહસ્ત્ર નામ જે નિત્ય ભણે
જના મારગ શ્રવણ સુણે. વેદ વીચાર કરે પરનિંદા મુખે નવ
ચરે, પર દુઃખને વળી ભજે જેહ, ભગતિ લક્ષણ કહીએ તેહ
૯ કરેલ લોભનો છોડી સંગ તત્વ રાગના છોડજો સંગ ગીથ્યા
હુને જાણે જેહ, ભગતિ લક્ષણ કહીએ તેહ ૨૦ પાંચ ઈંદ્રિને
શ કરે, હાણ વરધ દુઃખ દુઃખ નવ ધરે, સાધુ પુરૂષને સેવે
હ. ભગતિ લક્ષણ જાણીએ તેહ ૨૧ કોમલ સરખી વણી આચરે
રિમ પુરૂષની સંગત કરે ક્ષમાવંત નર હોયે જેહ, ભગતિ લક્ષણ
કહીએ તેહ ૨૨ મન [illegible] ગરવ નવ કરે, માત પીતાની સેવા
કરે ગુણ ગોવિંદના ગાયે જેહ, ભગતી લક્ષણ કહીએ તેહ ૨૩
એકાદશી વરત કરે ઉપવાસ હરીગુણ ગાતા થાએ હુલાસ; દેહ
દાન કરે નર જેહ, ભગતિ લક્ષણ [illegible] તેહ, ૨૪ ગીતા કીર્તા
[illegible] જેહ ભગતી લક્ષણ કહીએ તેહ ૨૫ જેકોઈ લે હરીનું
મ પ્રસુ પ્રમતે કરે દંડ પ્રણામ હરી નામે આનંદ જેહ ભગતિ

લક્ષણુ કહીએ તેહ, રહે પુરૂષ પુનતો ... અનેક ગુણ
નું આવે પાર, જેના રૂદેમાં રામનો વાસ ધરમ કહે હું તેનો દાસ
એ જ્ઞાન વચન માનો નીરધાર રખે ભેદ લાવો લગાર. ૨૮

દત વચન.

કહે સેવક તમે હરી ભગત તે તણાં ને કહ્યાં તેનાં એધાણ
હું આપું છું અતિ સાર કરી હવે લાવું ઠાણ ૨૯

ધરમ વચન.

પ્રથમે આપે દાન કે ધામ, વિપ્રનું કરે અપમાન, ગુરૂવચન
લોપે નર જેહ નિકટ બંધન કરી લાવો તેહ ૩૦ જનમ લગ
અનરથ આચરે. સારે મારગ નહિ સંચરે; આત્મઘાત કરે નર
જેહ નીકટ બંધન કરી લાવો તેહ. ૩૧ નવ દયા જીવન હીત
કરે, દયા મેહેર રૂદે નવ ધરે, ... જેહ, નીકટ
બંધન કરી લાવો તેહ ૩૨ ... વખતે ...
... કન્યા દ્રવ્ય લીયે નર જેહ ... લાવો તેહ ૩...
નાવણુ તણાં જે લીયે દામ, ... પરનારીને
જેને નેહ નીકટ બંધન કરી ... બ્રાહ્મણની પાસે
...હ માત પીતાને કરે વીછેહ, ... જેહ; નીકટ
બંધન કરી લાવો તેહ ... વેદ શાસ્ત્ર
નીંદા કરે, દેવ તીરથ ... નહિ જેહ નીકટ બંધન કરી લાવે